

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **F. Z. S., a.s.**, so sídlom v B., IČO: X., zastúpeného JUDr. L. V., advokátkou v B., proti žalovanému **Slovenskej republike zastúpenej Ministerstvom financií Slovenskej republiky**, so sídlom v Bratislave, Štefanovičova 5, o **náhradu škody**, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 50 C 221/2005, o dovolaní žalovaného proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 10. februára 2009, sp. zn. 8 Co 38/2007, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie žalovaného **o d m i e t a .**

Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania v sume 1 070,92 € k rukám JUDr. L. V., advokátky v B., do 3 dní.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava II rozsudkom z 24. novembra 2006, č.k. 50 C 221/2005-141 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. voči žalovanému náhrady škody v sume 9 672 477,75,-- Sk s príslušenstvom, ktorá mu mala byť spôsobená nezákonnými rozhodnutiami a nesprávnym úradným postupom štátnych orgánov - Colného úradu Bratislava a Colného riaditeľstva SR. Žalovanému náhradu trov konania nepriznal. Dospel k záveru, že žalovaný nie je vecne pasívne legitimovaný v uvedenom spore, keďže sa nejedná o škodu podľa § 442 Občianskeho zákonníka. Navyše v konaní nebolo medzi účastníkmi sporné, že žalobcom uhradený colný dlh bol príslušným colným orgánom žalobcovi dňa 30. apríla 2004 vrátený. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalobcu uznesením z 10. februára 2009, sp. zn. 8 Co 38/2007 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že súd prvého stupňa pri posúdení uplatneného nároku na náhradu škody vec nesprávne právne posúdil, keď napriek v potrebnom rozsahu vykonanému dokazovaniu dospel k záveru, že nebola v ňom preukázaná škoda, resp. jej vznik, za ktorú by zodpovedal štát, a to vo forme skutočnej, resp. reálnej škody vyčísliteľnej v peniazoch a že by sa nejednalo ani o ušlý zisk. Z vykonaného dokazovania nepochybne vyplýva, že len v dôsledku existencie nezákonného rozhodnutia orgánu štátu, ktoré bolo pre nezákonnosť súdmi zrušené, žalobca nemohol po dobu takmer ôsmich rokov disponovať s finančnými prostriedkami vo výške 5 359 662,-- Sk, ktoré po túto dobu bez právneho dôvodu teda protiprávne zadržával štát. Neobstojí preto záver súdu prvého stupňa o tom, že by tu nedošlo ku škode vo forme ušlého zisku, resp. záver, že by žalobca aj bez existencie nezákonného rozhodnutia orgánov štátu nedosiahol rozmnoženie svojich majetkových hodnôt (v tomto prípade uvedených finančných prostriedkov).

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný, ktorý navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie odvolacieho súdu v zmysle § 243b ods. 2 O.s.p. zmenil tak, že rozsudok súdu prvého stupňa potvrdzuje. Prípustnosť dovolania odôvodnil ustanovením § 241 ods. 2 písm. b/, c/ O.s.p. a § 237 písm. f/ O.s.p., tvrdiac, že postupom odvolacieho súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom. Za takú vadu označil skutočnosť, že odvolací súd rozhodol na „neverejnom zasadnutí“ napriek tomu, že pôvodne odročil pojednávanie za účelom oboznámenia sa s listinnými dôkazmi predloženými žalobcom na pojednávaní konanom dňa 28. októbra 2008. Z tohto dôvodu nemal možnosť vyjadriť sa ku skutočnostiam a dôkazom, na ktoré odvolací súd prihliadol a ktoré vzal do úvahy v napadnutom rozhodnutí. Inú vadu, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci videl v tom, že odvolací súd tým, že priamo v uznesení konštatoval, že škoda vznikla a vysvetlil prečo, presiahol nielen žalobu účastníka, ale prekročil aj rozsah odvolania, nakoľko tieto nové skutočnosti neboli uvádzané ani v odvolaní a boli žalobcom predložené po lehote na podanie odvolania. Namietal tiež, že odvolací súd sa nevysporiadal s podaním žalobcu zo dňa 1. februára 2009, avšak v rozsudku sa naň odvoláva, nie je však jasné, či uvedeným podaním došlo k zmene žaloby, alebo k čiastočnému späťvzatiu žaloby. Mal za to, že žalobca nepreukázal vznik škody, či už vo forme skutočnej škody, resp. ušlého zisku, a to ani v konaní pred súdom prvého stupňa ani v konaní pred odvolacím súdom. V dôvodoch dovolania podrobne rozoberal skutkový a právny stav veci.

Žalobca navrhol dovolanie žalovaného podľa ustanovenia § 243b ods. 1 O.s.p. zamietnuť, nakoľko nie sú dané dôvody dovolania a v konaní nedošlo k vadám, pre ktoré by bolo potrebné napadnuté rozhodnutie zrušiť. Zároveň navrhol zaviazať žalovaného k náhrade trov dovolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr to, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.), a bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, voči ktorému takýto opravný prostriedok nie je prípustný.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol uznesením. V zmysle ustanovenia § 239 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnuté zmeňujúce uznesenie odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p.) alebo ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ veta prvá O.s.p.). Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Nakoľko dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu nevykazuje niektorý zo znakov uvedených uznesení (v danom prípade uznesením odvolacieho súdu bol zrušený rozsudok súdu prvého stupňa), je zrejmé, že ide o prípad, v ktorom Občiansky súdny poriadok dovolanie podľa § 239 nepripúšťa.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1, veta druhá O.s.p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnúť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti uzneseniu podľa § 239 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku alebo uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Existencia niektorej z vyššie uvedených väd však dovolacím súdom nebola v konaní zistená.

So zreteľom na žalovaným tvrdený dôvod prípustnosti dovolania sa Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne zameril na otázku opodstatnenosti tvrdenia, že v prejednávanej veci mu súdom bola odňatá možnosť pred ním konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Odňatím možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky : 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. O takýto prípad v prejednávanej veci nejde.

K odňatiu možnosti žalovaného pred súdom konať malo podľa jeho názoru dôjsť tým, že odvolací súd rozhodol na „neverejnom zasadnutí“ napriek tomu, že pôvodne odročil pojednávanie za účelom oboznámenia sa s listinnými dôkazmi predloženými žalobcom na pojednávaní konanom dňa 28. októbra 2008.

Zo spisu vyplýva, že odvolací súd v danej veci nariadil pojednávanie na deň 28. októbra 2008. Predmetné pojednávanie odvolací súd odročil na deň 10. februára 2009 za účelom oboznámenia sa s listinnými dôkazmi predloženými na pojednávaní právnou zástupkyňou žalobcu. Následne dňa 10. februára 2009 vec prejednal v zmysle § 214 ods. 2 O.s.p. V dovolacom konaní bolo potrebné posúdiť, či týmto postupom odvolacieho súdu nedošlo k odňatiu možnosti žalovaného konať pred súdom.

V čase, keď odvolací súd nariadil pojednávanie (dňa 23. apríla 2008), bol účinný Občiansky súdny poriadok v znení do nadobudnutia účinnosti zákona č. 384/2008 Z.z. Podľa § 214 ods. 1 O.s.p. v tomto znení platilo, že na prejednanie odvolania nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie. V ustanoveniach § 214 ods. 2, 3 O.s.p. v uvedenom znení boli taxatívne vymedzené dôvody, kedy pojednávanie nebolo potrebné nariadovať.

Dňom 15. októbra 2008 nadobudol účinnosť zákon č. 384/2008 Z.z., ktorý novelizoval Občiansky súdny poriadok, a to aj znenie ustanovenie § 214.

Podľa § 214 ods. 1 O.s.p. (účinného od 15.10.2008) na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie vždy, ak a/ je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, b/ súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia pojednávania, a c/ to vyžaduje dôležitý verejný záujem.

Podľa § 214 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (účinného od 15.10.2008) v ostatných prípadoch možno o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania.

V zmysle § 372p O.s.p. sa na konania začaté pred 15. októbrom 2008 použijú predpisy účinné od 15. októbra 2008, ak nie je ďalej ustanovené inak. Keďže „ďalej“ nie je o možnosti odvolacieho súdu aplikovať ustanovenie § 214 ods. 2 O.s.p. v znení od 15. októbra 2008 aj na konania začaté do tohto dňa „ustanovené inak“, Krajský súd v Bratislave postupoval správne, keď v danom prípade aplikoval ustanovenie § 214 ods. 2 O.s.p. v znení po 15. októbri 2008.

Z dikcie ustanovenia § 214 ods. 1 písm. a/, b/, c/ O.s.p. vyplýva, že bez pojednávania nemôže odvolací súd meritórne rozhodnúť veci, ak

- zistí, že je potrebné na účely správneho zistenia skutkového stavu vykonať (zopakovať) dôkazy,
- súd prvého stupňa rozhodol bez pojednávania,
- to vyžaduje dôležitý verejný záujem.

V predmetnej veci je zrejmé, že odvolací súd mal za to, že súd prvého stupňa správne zistil skutkový stav (hoci vec nesprávne právne posúdil) a teda nepovažoval za potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, v predmetnej veci súd prvého stupňa rozhodol na pojednávaní a nejde tu ani o verejný záujem, keďže nejde o veci týkajúce sa v rôznych súvislostiach väčšieho okruhu osôb, napr. spory týkajúce sa územného celku sídliska a pod. Dohovor o ľudských právach a základných slobodách nevyžaduje a ani z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva nemožno vysledovať, že by sa malo na všetkých súdnych inštanciách pojednávanie vykonávať verejne. Ak teda rozhodoval súd prvého stupňa na pojednávaní odvolací súd v zásade nemusí nariadiť pojednávanie. Odvolací súd však vždy môže nariadiť pojednávanie, ak to považuje za potrebné.

Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že odvolací súd postupoval v súlade so zákonom, pokiaľ prejednal odvolanie proti rozhodnutiu prvostupňového súdu vo veci samej dňa 10. februára 2009 bez nariadenia odvolacieho pojednávania. Postup odvolacieho súdu nemal za následok odňatie možnosti žalovaného konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. Nedošlo k znemožneniu realizácie jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom obhájenia ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Dovolací súd poukazuje na tú skutočnosť, že za postup súdu odnímajúci účastníkovi konania možnosť konať pred súdom v zmysle citovaného zákonného ustanovenia, nie je možné považovať postup súdu v súlade s príslušnými procesnými

ustanoveniami. Nedošlo preto k závadnému procesnému postupu súdu, ktorým by sa žalovanému znemožnila realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom obhájenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Skutočnosť, že by rozhodnutie prípadne aj spočívalo na nesprávnom právnom posúdení veci, prípadne že by konanie bolo postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, môže byť len odôvodnením dovolania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/, c/ O.s.p. v prípade, ak je dovolanie prípustné, a nie dôvodom jeho prípustnosti podľa § 236 a nasl. O.s.p.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantným dovolacím dôvodom, samo osebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vade konania v zmysle § 237 O.s.p. a nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia). I keby teda tvrdenia dovolateľa boli opodstatnené (dovolací súd ich z uvedeného aspektu neposudzoval), dovolateľom vytýkaná skutočnosť by mala za následok vecnú nesprávnosť napadnutého uznesenia, nezakladala by ale prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p. V dôsledku toho by posúdenie, či odvolací súd (ne)použil správny právny predpis a či ho (ne)správne interpretoval alebo či zo správnych skutkových záverov vyvodil (ne)správne právne závery, prichádzalo do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesne prípustné (o taký prípad ale v prejednávanej veci nešlo).

Pokiaľ ide o námietku žalovaného, že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), dovolací súd uvádza, že inou vadou konania je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Iná vada konania je právne relevantná, ak mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. V zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. treba uviesť, že dovolací súd môže pristúpiť k posúdeniu opodstatnenosti tvrdenia o tomto dovolacom dôvode až vtedy, keď je dovolanie z určitého zákonného dôvodu

prípustné (o tento prípad ale v prejednávanej veci nejde). Vada tejto povahy je síce relevantným dovolacím dôvodom, ktorý možno uplatniť v procesne prípustnom dovolaní, sama osebe (i keby k nej skutočne došlo) ale prípustnosť dovolania nezakladá. Či už teda konanie, v ktorom bolo vydané napadnuté rozhodnutie, bolo alebo nebolo postihnuté procesnou vadou v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. (dovolací súd napadnuté rozhodnutie z tohto aspektu neposudzoval), nejde o dôvod, ktorý by zakladal prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p.

Vzhľadom na to, že prípustnosť dovolania žalovaného nemožno vyvodit' zo žiadneho ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovaného odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné. So zreteľom na právnu úpravu dovolacieho konania nezaoberal sa napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

V dovolacom konaní úspešnému žalobcovi vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalovanému, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd priznal žalobcovi náhradu, ktorá spočíva v odmene advokátky za jeden úkon právnej služby, ktorý poskytla žalobcovi vypracovaním vyjadrenia k dovolaniu z 25. augusta 2009 (§ 14 ods. 1 písm. c/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb). Sadzbu tarifnej odmeny určil podľa § 10 ods. 1 tejto vyhlášky vo výške 1 063,97 eur, čo pri pripočítaní náhrady výdavkov za miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške jednej stotiny výpočtového základu (6,95 eur) predstavuje spolu 1 070,92 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 4. marca 2010

JUDr. Vladimír Magura, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Adriána Borovská